

Først ble kaos til, deretter bredbrystet Jord,
for alle udødelige en evig urokkelig grunn.

Jorden fødte først, seg selv lik, den
stjernemyldrende himmel, for at han skulle
omslutte henne overalt.

Av Kaos ble Erbos til, og svarte natten.
(Hesiod, Theogonien, Møller 21

Et allment kjennetegn på arché er at det er noe første, ut fra hvilken en ting enten *er* eller *blir til* eller *erkjennes*. (Aristoteles, Møller 31)

Tales fikk ideen til at alt er vann, blant annet fra det faktum at både næring og frøet eller seden til alle ting har en fuktig natur.

(Aristoteles, Møller 32)

Jorden flyter i luften, ikke behersket av noe. Den forblir på sin plass på grunn av avstanden til alle punkter på himmelperiferien. (Anaximander, Møller 46)

Anaximander: Apeiron, Det ubestemte, Det som de værende ting (ta ónta) blir til fra, det skal de også gå til grunne i, ifølge nødvendigheten. For de gir rett (dike) og vederlag til hverandre på grunn av sin urett (adikía), etter tidens orden. (Anaximander, Møller 38)

Luften beveger seg alltid. For alt som forandrer seg, ville ikke forandres hvis det ikke beveget seg. Luften framtrer på forskjellig måte alt etter som den fortettes eller fortynnes. Når den oppløses ved fortynning, oppstår ild, mens vinder derimot er fortettet luft. Og fra luften oppstår en sky ved ytterligere sammenpressing; og når den sammenpresses mer, blir vann til, og når den sammenpresses enda mer, oppstår jord, og ved maksimal fortetting, blir den stein. (Anaximenes Møller 51)

Grense- det ubegrensede

Oddetall- partall

Enhet- mangfold

Høyre -venstre

Mannlig -kvinnelig

I ro- i bevegelse

Rett – krumt

Lys – mørke

Godt – dårlig

Kvadrat – ulikesidet firkant

(Aristoteles om Pythagoreerne, Møller 60)

Og alle ting som kan erkjennes, har
tall, for ingenting kan tenkes eller
erkjennes uavhengig av tall.

(Pythagoreerne, Møller 66)

For solen vil ikke overskride målene;
men i så fall vil erinyene, Dike's
hådnlangere, oppspore den. (Heraklit,
Christiansen, 33)

For dem som stiger ned i samme elv,
flyter forskjellig og forskjellig vann.
(Heraklit, Christiansen 35)

Nødt er å innse at krigen er felles, og
rettferdighet (dike) er strid, og alt blir til
etter strid og nødvendighet. (Møller 93)

Alt er bytte for ild og ild for alt, ligesom
gods for gull og gull for gods.
(Christiansen 200)

Denne verdensorden (kosmos), som er
den samme for alle, laget verken av en
gud eller et menneske. Men den var
bestandig og er og skal bli en evig
levende ild, som tennes og slukkes etter
mål. (Heraklit, Møller 95)

Det samme kan tenkes og være
(Parmenides, Eriksen 39)

Det er nødvendig å si og å tenke det
værende. (Parmenides, Møller 111)

Hvorledes kunne det værende forgå?
Hvorledes kunne det bli til? Hvis det
nemlig ble til, er det ikke, heller ikke når
det i framtiden engang vil bli til. Så er
tilblivelse oppløst og undergang
forsvunnet. (Parmenides, Christiansen
37).

Kom, og jeg vil fortelle deg - Legg deg de ord på hjertet som du hører - hvilke veier for forskning som alene kan tenkes. Den ene, at noe *er*, og at ikke-væren er umulig, er overbevisningens vei, for den går med sannheten. Den andre, at noe *ikke er* og at ikke-væren er sannt, skal jeg vise deg at er en helt utenkelig vei. For det som ikke er, kan du hverken kjenne, for det er ugjørilig, eller omtale. (Parmenides, Eriksen 38)

Men det som er seg selv likt, kan erkjennes, og er grunnen til at en erkjennelse er sann. For du vil ikke finne erkjennelse uten det værende som et utsagn har sin væren i. (Parmenides, Eriksen 39)

Er eller er ikke. (Parmenides, Møller 102)

Aristoteles kommentar:

Selv om synspunktene synes å følge logisk av argumentasjonen, så grenser de til galskap når en holder dem opp mot fakta. (Aristoteles, Møller 102)

Zenon: Argumenterer mot muligheten av at verden er sammensatt av deler, slik at *rommet består av uendelig mange punkter som vi beveger oss mellom*. Viser at denne forutsetningen heller ikke kan forklare bevegelse, og fører til absurde konsekvenser.

Halveringsparadokset:

For å komme et gitt stykke vei, må vi alltid først gå halvvegs. Men for å komme dit må vi igjen først komme halvvegs. Osv.

A—G—F----E-----D-----C-----
-----B

Før en gjenstand når fram til et hvilke som helst punkt langs linjen a-b, må den ha gått forbi et uendelig antall punkter. Før en gjenstand kommer til det første av et uendelig antall punkter, må den allerede ha passert et uendelig antall punkter. Den vil aldri komme i gang.

Rommet er ett, sammenhengende. Og delbart er det heller ikke, for det er overalt likeartet. (Parmenides, Møller 131)

Det som beveger seg, beveger seg hverken på det sted det er, eller på det sted det ikke er. (Zenon, Christiansen 40)

Ingenting skjer på måfå, men alt ut fra en begrunnelse (Logos) og av nødvendighet (Ananké) (Demokrit, Andersen 70)

Det finnes uendelig mange verdner, og av forskjellig størrelse. I noen av dem er det verken sol eller måne. [...] Her oppstår det verdner, der dør de, og de blir ødelagt gjennom sammenstøt med hverandre. Noen av disse verdner har hverken dyre- eller planteliv, og heller ikke vann. (Demokrit, Møller 56)

Sjelen består av de primære og udelelige legemer og er bevegelig på grunn av sin finhet og form. (Aristoteles om Demokrit, Andersen 80)

Når det gjelder alt annet som sanses (bortsett fra hardhet og vekt) mener han at intet har noen egen natur (fysis), men at alle består i at vår sanseevne forandres idet den blir gjenstand for påvirkninger. Derav oppstår sanseinntrykket (fantasia). For han sier at hverken det kalde eller det varme har noen egen natur, men at formen, idet den forandrer eller omgrupperer seg, også utvikler en forandring i oss. (...) Beviset på at sansefølelser som ikke gjelder vekt og hardhet ikke har grunnlag i naturen, er at de ikke synes det samme for alle levende vesner, men at det som synes oss søtt, synes andre bittert, og andre surt eller skarpt eller harskt, og likedan med de øvrige. (Aristoteles om Demokrit, Andersen 86)

Da disse atomene ble samlet på samme sted, sank de største og tyngste av dem nedover. Men de som var små og runne og glatte og polerte, ble tynnet ut idet atomene støtte sammen, og ført opp i høyden. (Aetios om Demokrit, Andersen 69)

For ved tresking skilles hirsen ut sammen med hirsen, bygg med bygg og hvete med hvete, i brenningen støter bølgenes bevegelse de avlange stenene til det stedet der de avlange er, mens de runde føres til de runde, som om den likhet som ligger i tingene besitter en viss evne til å føre dem sammen. (Sextus Empiricus om Demokrit, Andersen 69)

Pliktene mot polis skal man holde for de største av alle, at de blir godt forvaltet. Derfor bør man hverken handle i strid med det sømmelige, eller med vold stille seg selv mot det felles beste. For en velforvaltet Polis er den største støtte, og heri er alt inneholdt: er denne sund, er alt sundt, går denne tilgrunne, går alt tilgrunne. (Demokrit, Christiansen, 217)

Lovene ville ikke ha noe imot at enhver levde etter sitt eget sinn, hvis ikke den ene skadet den andre. (Demokrit, Christiansen 218)

Aristoteles beskrivelse av Demokrits atomer:

Når atomene beveger seg, kolliderer de og blir hviklet inn i hverandre på en slik måte at de holdes sammen i omfavnelse, men ikke slik at det virkelig oppstår én natur av dem av noe slag. For det er svært korttenkt å tro at to eller flere noensinne kunne bli én. Den grunn Demokrit gir for at atomene kommer sammen for en tid, er kroppenes forbindelseer og gjensidige grep på hverandre. For noen av dem er krumme, noen krokete, noen hule, noen bøyde og med talløse andre forskjeller. Derfor mener han at de knyttes til hverandre og holdes sammen inntil en sterkere nødvendighet kommer utenfra, og ryster og sprer dem. (Aristoteles, Eriksen 44)